

BLUBACH 2019/2020

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett Institutt for pedagogikk, religion og samfunn
Barnehagelærerutdanning

BACHELOROPPGAVE

Norsk tittel: Barns medvirkning og estetisk arbeid i barnehagen

Engelsk tittel: Children's participation and aesthetic work in kindergarten

Kandidatnummer 475

Veileder: Jeanett Ann Goodwin

Innleveringsdato: 16.06.2020

Antall ord: 9580

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til allekilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

Summary

This bachelor thesis contains research on:” Is the children`s participation and experience during aesthetic work the focus in kindergarten?”

During these 3 years I have been filled with new knowledge. I have learned some new theories and gained first-hand experience with different situations that can arise in a day at kindergarten. My attention was focused on these topics: children's involvement, what their thoughts on learning and aesthetic work is, and their thoughts about the processes that arise during such activities. This got my attention because I got inspired by the Reggio Emilia philosophy and pedagogy and how different the different kindergarten worked with this at a daily basis. This thesis begins with an introduction to some cognitive theories and several other theories on how children learn and develops. Followed by a description of the methods used to gather data. At last I will present some of the empirical finds, a discussion and end with a conclusion.

Innholdsfortegnelse

Summary	2
Innholdsfortegnelse	3
1.0 Innledning	4
1.1 Problemstilling	5
1.2 Oppgavens oppbygging	5
2.0 Hoveddel	6
2.1. Reggio Emilia	6
2.2 Menneskelig eksistens	7
2.3 Læringssyn.....	8
2.5 Helhetlig læring	11
2.6 Fenomenologi og kroppsfenomenologi.....	12
2.7 Materiale og Estetiske, skapende prosesser.....	13
2.8 Barnesyn, barns medvirkning og språk	15
3.0 Metode	16
3.1 Kvalitativ metode	16
3.2 Kvalitativ observasjon og deltakende observasjon	17
3.3 Kvalitativt intervju	18
3.4 Etikk	18
3.5 Kvalitetssikring av metode	19
3.6 Hvordan ble intervjuguiden formet og hvorfor.....	19
3.7 Forberedelse av intervjuet og gjennomføring	20
3.8 intervjuguiden	20
4.0 Empiriske funn 4.1 Spørsmål og kort sammendrag av svar fra intervju objektene	21
5.0 Drøfting	23
5.1 Drøfting av empiri.....	23
5.2 Medvirkning og barns 100 språk.....	23
5.3 Barne og læringssyn.....	25
5.4 Estetisk arbeid og prosesser	26
6.0 Avslutning.....	28
7.0 Litteraturliste:	29

1.0 Innledning

I løpet av disse 3 årene har jeg fått påfyll av ny kunnskap, lært en del nye teorier og fått førstehåndserfaring med forskjellige situasjoner som kan oppstå i en barnehagehverdag. Oppmerksomheten min ble mest rettet mot disse emnene: barns medvirkning, læringssyn, estetisk arbeid og prosessene som oppstår under slike aktiviteter. Dette fanget meg fordi opplevelsene mine om hvordan dette praktiseres er forskjellig fra barnehage til barnehage. Det å se at de klarer å oppfylle retningslinjene som er gitt dem i styringsdokumentene som for eksempel rammeplanen synes jeg har vært interessant å se.

Reggio Emilia filosofien fanget også min interesse. Dette var på grunn av deres arbeidsmåte kan gi barna sanseerfaringer med en annen vri. Samtidig som det kan få barna til å bli mer åpne for nye måter å tenke på. Læringsprosessene som barna kan oppleve under slike aktiviteter der man jobber med estetiske erfaringer fikk oppmerksomheten min.

Det har vært et privilegium å kunne observere hvor dyp læring det kan gi barna mens de var så fascinerende og tilstede i nuet. Det å se at alle sansene til barna er aktive og hvordan de bruker kroppen sin som ett verktøy har vært lærerikt. Mens personalet befinner seg i rommet med dem for å vise vei når det trengs. I tillegg får de observere barnas uttrykk og reaksjoner og for å se om dette er noe barna trives godt med, behersker eller må jobbe mer for å mestre. Parallelt som de ser på disse observasjonene som en del av barns måte å kunne medvirke i sin hverdag. Grunnet denne fasinasjon min ville jeg finne mer ut om dette.

1.1 Problemstilling

Problemstillingene min er følgende:

Er barns medvirkning og opplevelse under estetisk arbeid i fokus i barnehage hverdagen?

1.2 Oppgavens oppbygging

I denne oppgaven vil dere bli presentert for forskjellige teorier, tanker og filosofi som omhandler om barns medvirkning, læringssyn, estetisk arbeid og prosessene som oppstår under slike aktiviteter. Jeg vil undersøke hvordan de voksne i barnehagen lar barn få medvirke i hverdagen sin, gjennom skapende prosess ved bruk av materiale i hverdagen. Metoden som er blitt brukt er Kvalitativ metode og verktøyet er observasjon og intervju. Innledningen vil dere finne presentasjon av problemstillingen som vil utdypes ytterligere mer. Oppgaven er delt inn i 6 kapitler. Der første delen er en introduksjon om hvorfor jeg har skrevet denne oppgaven og hvilken problemstilling jeg har tatt meg for. I kapittel 2 blir teorier jeg har basert oppgaven min på presentert og i kapittel 3 viser jeg til hvilken metode som er blitt brukt. I kapittel 4 kan man lese om empirien mens i kapittel 5 blir drøftingene lagt frem og i kapittel 6 består av avslutning.

2.0 Hoveddel

I denne delen har jeg fokusert på å ta med teorier, begreper og pensum som jeg mener er relevant å kunne forstå og sette seg inn i for denne bacheloroppgaven. Jeg har prøvd å få frem det som jeg anser som viktig, ved å fordype meg i enkelte fagområder. Jeg har satt det sammen slik jeg mener er viktig, for at leserne får sett og forstått hvilket perspektiv og tanker jeg har hatt i løpet av denne oppgaven. Målet mitt er å utfordre leserens nysgjerrighet med min egen refleksjon rundt relevant teori.

2.1. Reggio Emilia

Oppgaven er blitt til grunnet inspirasjon av den italienske filosofen Luis Malaguzzi. Han mener barna har evner og egenskaper med en gang de er født og at den objektive virkeligheten ikke finnes. Filosofien fremmer at hver av oss lager vår egen subjektive virkelighet på bakgrunn av all erfaring, kunnskap vi har og måten vi tolker omgivelsene våre på. Dette er en prosess som starter fra spedbarnsalder og fortsetter frem til man dør. Det er på denne måten selvet og det subjektive mennesket blir til for samfunnet.

Deres pedagogiske tanker er at man ikke skal belære eller fortelle barnehageansatte hvordan ting skal utføres, da dette kan føre til en farlig trygghet og kan hindre progresjon og utvikling på hvordan man håndterer og utfører oppgavene sine. Videreutviklingen er viktig siden hvert barn er unike og har andre måter de tar ting inn og forstår omverden sin på (Barsotti, 1998, s.21).

Ifølge Reggio Emilia filosofien er det viktig at de voksne er like nysgjerrige og bygger opp virkeligheten sin parallelt med barnet. Vi vil da fremstå som gode veivisere da vi også befinner oss i samme prosess som de er. Barna vil kunne erfare at det ikke er bare barn som utforsker, men også voksne. Dette er med på å øke sannsynligheten for at de viderefører denne væremåten i sine voksne liv. I tillegg vil det være lettere for barnehageansatte å se hvilke interesser barna har, dette gjør de ved å observere barna. Slik kan de ansatte jobbe videre med de funnene de gjorde i barnegruppene. På denne måten vil barna få medvirke i større grad i barnehagehverdagen sin.

Reggio Emilia filosofien mener at vi i utgangspunktet har hundre språk. Grunnlaget for dette ordtaket er: «vi er født med muligheter til en rekke uttrykk og at alle uttrykksmåtene og evnene egentlig befrukter hverandre og er avhengig av hverandre» (Barsotti, 1998, s.7), de utgjør en helhet. De hundre språkene er de forskjellige uttrykksmåtene vi har for å kommuniser med omverden.

Det er viktig at barna i hverdagen sin, både hjemme og i barnehagen, prøver seg ut på å bruke disse hundre språkene. At de for eksempel finner ut av hvilket av de «språkene» de mestrer, hvilken de må utvikle mer og hvilken «dialekt» de har når de bruker disse språkene.

Dette vil bli utdypet under punktet læringssyn (Barsotti, 1998, s.23-24).

2.2 Menneskelig eksistens

Vi mennesker er komplekse vesener, vi er født med et «tabula rasa» som betyr ren tavle.

Denne tavlen skal fylles med erfaringer som vil gi oss kunnskap for å kunne danne grunnlaget for det livet vi lever (Olsholt & Schjelderup, 2013, s.49-50). Det hjelper oss å kunne finne ut av f.eks. hva vi liker, misliker, er god på, mindre god på og så videre. For å kunne oppnå dette må vi ha mulighet til å oppleve, erfare og tilegne oss ny forståelse ved hjelp av læring, man er aldri ferdig utlært. Dette er noe som gjør at vi er i stand til å adaptere til endringene som skjer i samfunnet og til å tenke og handle på nye måter (Hogsnes, Angell, & Nordtømme, 2010, s.16).

Kunnskap er ikke noe som man bare kan bli belært om, som for eksempel fakta om når vi lærer at vi har to øyner, ører, en nese og en munn. For å forstå faktakunnskap må barn erfare ting på en praktisk og fysisk måte. Vi trenger å lære og å bli kjent med disse kroppsdelene og bruke de på denne måten bruker vi hele oss under læring.

Slik som når spedbarn lærer å gjenkjenne morens stemme gjennom affekt, avhengighet og repetisjoner. Lyden kommer nær når barnet skal ha mat, så blir den borte når barnet skal sove, eller morens stemme beroliger barnet når det griner.

Senere gjør barn eksperimenter med lyd; de holder seg på ørene og eksperimenterer med å kutte lyder ut eller bruke egen stemme. Dette sender meg tilbake til en lek jeg brukte når jeg var liten:

Jeg husker selv da jeg var 4 år og dekket til ørene mens jeg snakket selv og hørte at stemmen min ble annerledes. Jeg har alltid hatt en fasinasjon for å eksperimentere med lyder og hørsel. Jeg brukte mye tid på det å ta fingrene i ørene eller hendene på ørene og snakke og ta de vekk og snakke.

De samme eksperimentene kan barn gjøre med synet i kombinasjon med hørsel;

Lukke igjen øynene og gjøre det samme selv og når andre snakket i rommet. Jeg husker som barn at det var enda mer spennende når øynene var lukket, klarer jeg å kjenne igjen hvem som snakket nå?

Jeg ble bevisst på hvordan min mors tonefall endret seg når hun ropte på meg og det var middagstid. Det handlet ikke bare om å erfare faktum om at mennesket har to ører, men jeg utforsket flere muligheter og variasjoner i lyden og lydets intensitet, og i å gjenkjenne hvor lyden kom fra og hvem som lagde lyden.

Denne typen eksperiment som barn gjør er med på å utdype deres forståelse via egenerfart læring. Der de selv oppsøker denne formen for læring i form av lek og som går via erfaring. Dette er en av grunnene jeg mener støtter teorien at vi mennesker lærer med hele oss, det helhetlig læringssyn.

Eksempelet jeg hentet frem illustrerer hvordan barn utforsker med egne sanser på en eksperimentell måte for å forstå egen kropp og egne funksjoner i samarbeid med omverden. Det er de samme prosessen de går gjennom når de blir presentert for ny kunnskap. De har behov for å erfare kunnskapen og sanse den for å forstå den bedre. Dette er en egenskap barn har før de har dannet seg bildet av det å være et menneske. Barn bruker kroppen sin, det non-verbale for å kunne kommunisere med oss voksne, før det verbale språk kommer på plass (Hogsnes, Angell, & Nordtømme, 2010, s.16). «Det er gjennom kommunikasjon at mennesket blir delaktig i verden og gjør seg delaktige i kunnskaper og handlinger» (Hogsnes, Angell, & Nordtømme, 2010, s.16). Dermed er det viktig at vi voksne lærer å lese dette språket, slik at barna skal kunne medvirke i hverdagen sin. Det å kunne få lov til å prøve seg frem i et felleskap for å lære hva noe er, kan være, kan bli, som for eksempel en svamp. Det er ikke bare en firkantet svamp til å vaske seg med eller ta oppvasken. Det kan være en svamp vi kan bruke til å male, en svamp vi kan forme om til en runding eller en som kan brukes som en nålepute. Det er dette jeg mener er en av de viktigste og effektive læringsmetodene vi har, «learning by doing». Dette uttrykket er blitt til av John Dewey, da han har hatt en del studier om dette selv, jeg vil komme nærmere inn på dette lengre ned i oppgaven.

2.3 Læringssyn

Læringssynet har endret seg radikalt disse årene, Vi har gått fra Behavioristisk læringssyn, der man mente at mennesker lærte ved å få belønning og straff. Det er ytre motivasjonen som er drivkraften for å lære. Barna fikk tildelt porsjoner med kunnskap, der man forventer en respons med en gang. Barna fikk belønning hver gang de tilegnet seg ny kunnskap, hvis de ikke lærte det som var planlagt, ble det ingen belønning (Hogsnes et al., 2010, s.23).

Videre kom det kognitive læringssynet, der menneskets nysgjerrighet er i sentrum.

Vi er alltid ute etter å tilegne oss ny kunnskap og erfaringer for å kunne forstå verden vi lever i bedre. Vi skaper et system for alt vi har lært og lagrer det i forskjellige esker i minnene våre. I møte med det nye og ukjente, bruker vi ervervet kunnskap til å sammenligne og måle, samt forstå og integrere det ukjente. Vi lager så nye eske der man gjenbraker kunnskapen man allerede har tilegnet seg fra før og utvikler det til noe nytt. Du kan si at det kognitive læringssynet går litt sammen med det konstruktivistiske læringssynet. De mener nettopp det at menneske er født med kunnskapen og via sosialisering og det å være et aktivt menneske bidrar vi selv til kunnskap som vi konstruerer, bygger videre på med ny. Jean Piaget hadde stor innflytelse innen dette da utviklingspsykologien var viktig bidragsyter til dette læringssynet. Han mente at barn lærte via erfaringer, men det var viktig at den voksne pedagogen tilpasset dette til det stadiet barnet befant seg i, da alle barn går gjennom forskjellige stadier under utviklingen deres. Disse stadiene påvirker i stor grad hva barna er klare for å lære. Dermed var det viktig at vi som voksne observerte barna for å kunne å tilpasse læringen riktig til deres utviklingsnivå (Hogsnes et al., 2010, s.24).

På denne måten kunne barna befinne seg i flyt sonen sin, som forskere Mihaly Csikszentmihalyi har kalt det for. I denne sonen var oppgavene utfordrende nok for dem. De fikk kjenne på det å kunne mestre og det å kunne lære å mestre noe. De befant seg i et kreativt ståsted, der den kreative prosessen og opplevelser av lykke og mestring møtes (Fredriksen, 2013, s.58). Det er opplevelsen eller aktiviteten i seg selv som betyr noe og som gir dem mening, barna kan lett glemme seg selv (Lillemyr, 2011, s.32). I denne læringsprosessen kan man også oppleve en utviklingssone som Lev Vygotsky kalte for «den proksimale utviklingssonen». Det er i denne sonen mennesker kan oppleve utvikling (Lillemyr, 2011, s.128). Under en slik prosess er det viktig at den voksne alltid er tilgjengelig for å kunne hjelpe til hvis og når det trengs. Dette kalte Bruner forstøttende stilas (Askland & Sataøen, 2013, s.208-209).

Etter hvert fokuserer man på det faktum at mennesket lærer best i et felleskap med felles kultur, historie og språk og at læring skjer overalt, hele tiden. Dette ble kalt for det sosiokulturelle læringssynet. Det er sammenvevingen som skjer her som er sentralt. Vi er vevd inn i kontekster, det betyr at kontekster og mennesker går i ett, «Våre handlinger inngår i, skaper og gjenskaper kontekster» (Hogsnes et al., 2010, s.21), Vi er både delaktige og ansvarlige for handlingene våre (Hogsnes et al., 2010, s.21).

Når barna begynner i barnehagen blir de sosialisert inn i ett felleskap, der de skaper relasjoner med andre. De får oppleve å delta i en felles kultur, som er etablert i barnehagen, og dette skaper felles referanser.

Konteksten, omstendighetens betydning gjør at de relasjonelle, sosiale, kulturelle, historiske og fysiske rammene blir viktige for hvordan læring i barnehagen foregår (Hogsnes et al., 2010, s.21).

Ikke bare det men våre tanker om hva språk er og hvordan det brukes. Her blir språket og de hundre språk som blir nevnt i Reggio Emilia filosofien sentralt. Språk blir fremstilt fra forskjellige vinkler, en av de måtene kan være hvordan vi mennesker bruker språkene for å uttrykke oss med, som for eksempel med det matematiske eller det visuelle språk. I det pedagogiske språket handler det for eksempel om de forskjellige måtene barna fremstilles, hvordan de kommuniserer og uttrykker seg. I tillegg til dette innebærer språk de forskjellige måtene som finnes for å uttrykke oss gjennom. Dette kan være via dans, musikk, sang, maleri, fotografi, matlaging. Kombinasjonen av disse språkene er også med på å bekrefte at læring er omfattende. Det er med å knytte sammen læring inn i det estetiske som danner sammenhengen mellom dem (Vecchi & Støyva, 2012, s.33-34).

Læring er komplekst, med mange puslespillbiter som skal settes på plass, som oppstår i en læringsprosess der barna får påfyll med ny kunnskap og erfaringer. Det er avhengig av individets forutsetninger, oppgavene og miljøet barna befinner seg i. Læring kan også avhenge av situasjonen der den oppstår. Barnehagelæreren skal skape et godt læringsmiljø og ha en bra gjennomførbar plan for å utføre det (Hogsnes et al., 2010, s.21).

2.4 Læring ved erfaring

Det er her John Dewey kommer inn i bilde. Han var en amerikansk filosof, pedagog og psykolog. Hans mest berømte deviser er «learning by doing», denne teorien er sammensatt av forhold mellom praksis, bevissthet, individ og samfunnsutvikling. Han mente at man lærer best ved å ta i bruk egne ferdigheter og kunnskaper. Læringskurven blir da stor ved at vi individer får handle og så reflektere over det enten etterpå eller mens handlingen pågår (Olsholt & Schjelderup, 2013, s.65-69). Han mente også at når materialer vi er i samspill med får vise sitt fulle potensiale, at det er kun da materialet blir integrert i og avgrenset fra andre erfaringer barna kan oppleve gjennom livet (Waterhouse, 2013, s.19).

I læringssammenheng mener Waterhouse at den estetiske erfaringen har en sentral plass da den oppleves annerledes enn andre erfaringer og sanser på en slik måte at mottageren vil kunne skape sine egne erfaringer (Waterhouse, 2013, s.19).

John Dewey deler begreper og erfaringer i 2, «en erfaring som et generelt fenomen og erfaring som en spesiell erfaring» (Waterhouse, 2013, s.19).

Når et lite barn utforsker grøten sin ved å ta fingrene oppi det, ser vi voksne det som et barn som griser, men det vi glemmer er hva som skjer. Denne erfaringer kan sammenlignes med et vitenskapelig eksperiment på barns premisser og nivå og er med på å gi dette barnet viktig kunnskap. Det kan være at barnet befinner seg i sin flytsone under denne utforskningen. Når vi mennesker bruker våre ferdigheter og nåværende kunnskap i en akkurat passe utfordrende oppgave befinner vi oss i en sone som heter flytsonen.

Det en lærer av egne erfaringer er sammensatt av flere enheter, den intellektuelle, emosjonelle og praktiske dimensjonen. Under en slik læring vil omgivelsene og situasjonen dette oppstår i ha en innvirkning og alle sansene våre vil være aktive, man lukter, ser, hører føler etc. Dette er noe barn er eksperter på og erfarer på en helhetlig måte (Fredriksen, 2013, 82).

Denne komplekse læringsprosessen er avhengig av et felleskap og samspill. Det som fremmer læring i et samspill er for eksempel: stimulering, bekreftelse, trøst, grenser og det å bli sett eller det å få respons fra andre. Felleskapet er med på å definere normer og kultur for det som skal skje, samt sette grenser for det som er mulig, tillat og ikke tillat. Barn lærer best gjennom å være aktive, de lærer gjennom å delta og ikke bare se og være passive. Det sentrale er at barna selv arbeider seg frem til kunnskapen i læringsprosessene de får oppleve.

2.5 Helhetlig læring

Alle mennesker bruker både verbal og nonverbal kommunikasjon i samhandling med hverandre. Man kan likevel si at barna i tidlig alder er avhengig av nonverbale språk i mye større grad enn de voksne, da de er lite verbale det første leveår, hvis man ser bort fra verbale uttrykk slik som gråt og skrik. Det er i samhandling med mor og den nærmeste familien barnet etter hvert vil utvikle sitt repertoar for nonverbal kommunikasjon. Det første smil fra barnet utløser responsen hos moren som gir stimuli til mer smil hos barnet. Så skjer det noe når blikk kontakten etableres mellom mor og barnet, som danner grunnlaget til stimuli og respons i det nonverbale språket. Det samme skjer i forhold til kroppskontakten dem imellom. De kan kommunisere med å uttrykke seg via følelsene sine, som for eksempel ved å vise glede, sinne eller tristhet. Barna kommuniserer med de voksne først ved å bruke mimikk og kroppsspråket. De er skapt nysgjerrige og bruker kroppen sin til å utforske. Du kan si at de er like sanselig åpne som en kunster kan være på måten de møter verden da de enda er i full besittelse av sine sanser. Når barn jobber og utforsker verden på denne måten anvender de en estetisk-

kompetanse som vi alle er født med. Denne kompetansen anvendes når man er oppmerksom, disse to kompetanse går sammen hånd i hånd (Fredriksen, 2013, s.62-74).

Når denne kunnskapen brukes, vil vi kunne lære å erfare på en dypere plan. Man blir da mer oppmerksom, bevisst og til stedet i nuet. Dette kan beskrives som å være estetisk oppmerksom. Denne kompetansen er noe som alltid vil være inni oss. Etter hvert som vi lærer mer og blir mer sosialisert i vårt A4-samfunn blir dette gjemt vekk i en av våre underbevisste erfaringsesker. Sannsynligheten for at kompetansen blir dratt fram igjen er liten så lenge man ikke blir bevisst på dette og jobber med å være tilstede i øyeblikket.

Det er dette den pedagogiske filosofien til Reggio Emilia har stort fokus på. De ser og lytter til barnet for å forstå hvordan barna lærer og de har en annen måte til å forholde seg til barns læring. De leter etter barnets iboende evner. Det er ved hjelp av denne estetiske-kompetansen vi voksne kan bli mer oppmerksomme på hva barna prøver å fortelle oss. Det er når vi klarer å være oppmerksomme på hva barna er oppmerksomme på, barna får medvirke mer i sin barnehagedag (Fredriksen, 2013, s.63-64).

2.6 Fenomenologi og kroppsfenomenologi

Når et undersøkende individ er bevisst på sin egen forståelse i møte med fenomener, kaller vi dette for en fenomenologisk tilnærming. Vår verdens forståelse bærer preg av våre tidligere erfaringer og kunnskapen som vi tilegnet oss ved å være i den fysiske, sosiale- og kulturelle verden som vi har vokst opp i. Dette kan vi sammenligne til måten barna møter objekter på. De undersøker objektene ved å se på disse grundig, studere deres egenskap og hva de kan brukes til. De studerer objektet fra ett fenomenologisk perspektiv. Kort sagt undersøker de de utfra sin subjektive oppfatning av omgivelsene sine. Dette vil si at opplevelsen av et fenomen vil variere på bakgrunn av erfaringseskene de har samlet opp i løpet av livet deres (Waterhouse, 2013, s.14).

Her vil jeg ta med en liten fortelling fra min egen hverdag, da jeg synes denne illustrerer og har hjulpet meg å få et nytt perspektiv på læringsteorien, fra en praktisk synsvinkel.

Vi var på bilferie nedover i Europa, og et av stedene vi endte opp var i Antibes. Vi fant oss et sted på stranden, barna og mannen min hoppet uti sjøen. Jeg har aldri likt å bade i sjøen, så derfor satt jeg og så på. Min datter kom bort til meg og sa: «Mamma, hvorfor liker du ikke å bade i sjøen? Har du gjort det før?» «Nei,» svarte jeg. «Men hvordan vet du at du ikke liker det?» «Fordi det er fisker der og jeg liker ikke tanken på at de svømmer i vannet med meg»

Jeg tok meg selv i å ikke være åpen for å undersøke havet som et fenomen, og brukte heller ikke erfaringene og kunnskapen som jeg har i kunnskapssekken min. Jeg sank skuldrene ned og bestemte meg for å prøve det ut. Jeg lukket øynene og gikk ut i, kjente den våte sanden mellom tærne, det var klissete men mykt å gå på. Jeg gikk lengre uti, vannet var varmt, behagelig og det luktet salt. Jeg ble stående der uti med øynene lukket en stund. Dette var bevisst gjort for å la kroppen få kjenne og erfare om dette var skummelt eller behagelig. Svaret var behagelig. Denne opplevelsen valgte jeg å gjøre ved å bruke sansene istedenfor tankene og fordømmene mine om fisker. På en måte satt jeg meg selv tilbake i en posisjon som barna er i når de er små og uten fordommer om verden. Dette ga meg mulighet til å få en ny opplevelse som jeg kan bygge ny kunnskap på.

Mine fordommer gikk ut på at jeg oppfattet fisker som noe farlig å trække på eller som kan nuppe meg på tærne og hindre meg å oppleve et velbehag med å være i vannet.

Det er dette som har fått meg til å ikke ville gå ut i havet. Jeg har heller valgt å sitte anspent å passe på barna mine fra land og klar for unnsetning om noe farlig situasjoner skulle tilfeldigvis oppstå.

Jeg undersøkte havet med kroppen, jeg lot de sanseerfaringene jeg visste kom til å oppstå, legge grunnlag for å skape en ny fortolkning og forståelse av fenomenene fiskene og hav. Dette illustrerer det jeg forstår som kroppsfenomenologi «Gjennom kroppslige sanseerfaringer basert på før-refleksive handlinger skapes en refleksiv og mer abstrakt forståelse» (Waterhouse, 2013, s.15).

Barn bruker kroppen i møte med materiale, det praktiske og estetiske blir sammenvevd under denne prosessen som oppstår. De kjenner ikke bare på materialet og lager et produkt, men de lager sine egne erfaringer om lukter som et materiale kan ha og ikke minst den taktile følelsen det gir dem. «Kunnskapen er forankret i kroppens sanselige og estetiske erfaringsarkiv» (Waterhouse, 2013, s.15).

2.7 Materiale og Estetiske, skapende prosesser

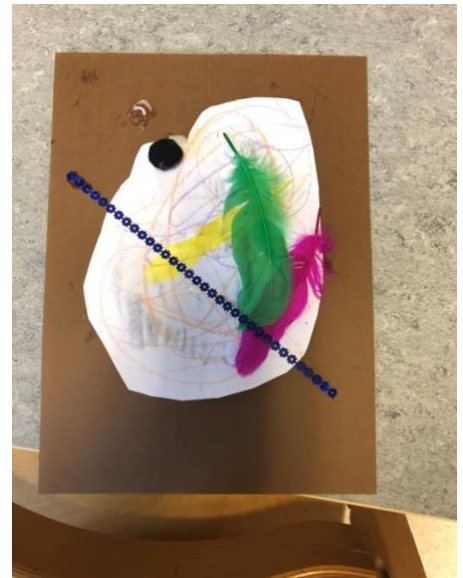
Det er 2 viktige prosesser som oppstår når barn utforsker materiale, det er den kroppslige estetiske prosessen og den skapende prosessen.

At barn får eksperimentere med forskjellige materialer er viktig. Materialet de får utforske har egenskaper og kvaliteter som setter i gang ideer og tankeprosesser hos den som skaper, det oppstår en dialog mellom materialet og skaperen. Denne dialogen skaper en før-refleksive

forståelse hos skaperen. Produktet er resultatet av dialogen som har oppstått under den skapende prosessen. Derfor er det viktig, etter min mening at barna skal få lov til å prøve forskjellige materialer.

Under slike aktiviteter kan barna oppleve noe som heter flytsonen, samtidig som de opplever materiale «flow». I materiale flow, sees materialer som substanser som stadig forandres og forvandles til nye substanser og overflater, materielle substanser i en evig materiell flyt eller

transformasjonsprosess (Waterhouse, 2013, s.33). Det får barna til å bli mer bevisst på at objekter er foranderlige, de blir mer nysgjerrige og undrende, noe som gjør at det er lettere for de å tenke utenfor «boksen». Det er ikke produksjonen av produktene som er det relevante her, men produksjonsprosessen, den skapende prosessen. Det er selve det å få tilgang til materialet på en kroppslig, sanselig og estetisk måte (Waterhouse, 2013, s.34). Denne prosessen er med på å lære barna til å ha medfølelse til det de utforsker, det lærer de ved å se at alt har en verdi.

Figur 1 Abstrakt påskeegg

Det jeg har observert i 1. klasse og 2. klasse i praksisen min er at mange barnehageansatte synes å ha glemt det viktigste. De har kun fokuset på at man skal lage den perfekte påskekyllingen, siden påsketradisjonen er å lage kylling pynt. I stedet for å la barna få utfolde seg og på den måten de trenger under den spesifikke aktiviteten. Det er med på å gjødsle barns kunnskap, stimulere læring som ikke er basert på fakta gitt fra oss voksne. Sammenhengene av dette og tilknytningen mellom ulike elementer at nye kreative prosesser utvikles. Dette vil si at estetikken betraktes som en viktig igangsetter for læring (Vecchi & Støyva, 2012, s.33).

Figur 2 Abstrakt Påskekylling

Dette kan bidra til at barna får bruke fantasien sin på en kreativ måte, slik som Albert Einstein sa: «Fantasi er viktigere enn kunnskap» (Steffensen, 2016).

2.8 Barnesyn, barns medvirkning og språk

I rammeplanen for barnehagen, barnehageloven og i FNs barnekonvensjon står det klart at barn skal ha rett til å medvirke.

Rammeplanen for barnehagen:

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. Barnehageloven 1 og 3, Grunnloven 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr.1. Barn skal jevnlig få muligheten til aktiv deltagelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. (Falck-Pedersen & Falck-Pedersen, 2017, s.21).

Det vesentlige for at barn skal få medvirke er de voksnes måte å se og møte barna på. Hva de tenker om hva barndom er og det å være et barn. Tenker man at det er de voksnes plikt å formidle kunnskapen og at barna er objekter som skal ta imot kunnskapen. Eller ser de barn som subjekter, små aktive, sosiale og meningsskapende individer med egenverdi som både kan initiere og delta i egen og andres læring?

Det er viktig at vi voksne blir bevisst på våre holdninger og verdier vi har ovenfor barna. I tillegg er det veldig viktig at vi blir klar over maktfordelingen som en voksen-barn relasjon kan ha.

Når de voksne ser barna som små subjekter slik som beskrevet ovenfor, blir livet deres i nåtid sett som viktige og verdifulle. Og de vil ikke er fullstendige eller fullverdige når de endelig blir voksen. Ifølge Reggio Emilias filosofi vil et slikt Barnesyn stimulere til oppbygging av barnas selvtillit. Barn vil oppleve mestring, kunne ytre egne meninger, få uttrykket seg på forskjellige måter, ha forståelse og at de har rett til å mene noe. Alle disse faktorene vil medføre at barna vil føle at de blir anerkjent (Barsotti, 1998, s.28).

Gjennom å få tilgang til sine uttrykk og sin egen tenking kan individet få en mulighet til å «svømme» i hele sin personlighet, ta seg selv i besittelse, bli subjekt. Ved å lære seg selv å kjenne på denne måten og bli sett på som kompetent og ressurssterk, kan individet frigjøre sin iboende evne til innlevelse, til generøsitet og solidaritet, og til å gå videre i sin egen oppbygging av kunnskap (Barsotti, 1998, s.24-25).

For at man også skal la barna medvirke så er det viktig at vi voksne lytter med hele oss og ikke bare lytter på det verbale språket. VI må også lytte på de andre språkene som jeg tidligere har nevnt at barn, og vi også har for å uttrykke oss med.

Med dette kan vi se viktigheten av det å være lyttende og at det ikke er til å ignorere. Når man lytter på denne måten bruker man alle sansene vi har for å la oss bli «berørt av den andre og å lytte til kroppen og tankene så vel som ordene» (Bakke, Jenssen, & Sæbø, 2011, s.172). Det er dette man kaller for lyttende pedagogikk i Reggio Emilia pedagogikken (Bakke, Jenssen, & Sæbø, 2011, s.169-172).

Det å bli anerkjent vil få frem den indre kompetansemotivasjon til barnet også, da barnets selvoppfattelse vil påvirke dette. «En kan si at barnets selvoppfatning omfatter alt det barnet har av holdninger, viten og følelser ovenfor seg selv når den erfarer seg selv, vurderer seg selv og opplever seg selv» (Lillemyr, 2011, s.212). Kompetansemotivasjon vil si å bli motivert ut fra deres kompetanse; jo mer de klarer og får lov til, jo mer vil de være motivert til å utforske. Som en konsekvens av dette vil dette vil barnet påvirke sin hverdag i større grad.

3.0 Metode

I dette kapitlet skal jeg legge frem mine metodiske valg.

Metode er et arbeidsredskap man bruker i forskningsprosjekt. Metode kan deles i to hovedgrupper, kvantitative og kvalitative metoder.

Det finnes mange forskjellige verktøy som hører til under kvalitative metoder som følgende: intervju, observasjon, spørreskjema og statistikk. Slike redskaper vil gi oss en ramme for arbeidsmåten med en gitt problemstilling og målet er å finne noen svar som vi vil kaller funn. Det finnes forskjellige metoder man kan anvende, men det viktigste er begrunnelsen for valg av en spesifikk metode. Metoden man lander på vil være den vi mener vil hjelpe å belyse det spørsmålet eller problemstillingen vi har stilt på en best mulig måte (Dalland, 2017, s.50).

3.1 Kvalitativ metode

I dette forskningsprosjektet har jeg valgt å bruke kvalitativ metode.

Denne metoden er best egnet til forskning der man ønsker å gå i dybden om sosiale fenomener for å reflektere rundt enkelte teorier, samt hente bevis for teorien i praksis.

På denne måten vil jeg kunne finne ut om barns opplevelsene under estetisk arbeid er i fokus, samt vil jeg få innsikt om barnehagen er bevisst på problemstillingen når de arbeider med det.

Under denne forskningen vil det å gå i dybden for å få frem det som er spesielt i fenomenene eller i situasjonene, være veldig viktig. I tillegg er det å kunne samle data i direkte kontakt med studieobjektene mine for å kunne se det helhetlige bildet av fenomenet/ situasjonen, også viktig. Dette vil si at jeg som forsker har muligheten til å være delaktig under hele prosessen.

Det er et kjennetegn for å jobbe på en kvalitativ måte (Dalland, 2017, s.100). Det å fange opp meninger og opplevelser som ikke er målbare er også veldig interessant for konklusjonene av forskningen. Ved bruken av kvalitativ metode må man bruke seg selv som et instrument for å innhente data. På denne måten klarer man å oppnå en forståelse av sosiale fenomenene som kan oppstå og som man kanskje ikke ville oppfatte med en kvantitativ tilnærming.

Det å kunne tolke og analysere disse fenomenene er meget viktig. I tillegg til dette, er det viktig at jeg selv er bevisst på mine tanker og meninger om dette temaet, før jeg begynner med forskningen (Dalland, 2017, s.61-62).

3.2 Kvalitativ observasjon og deltakende observasjon

Denne metoden vil bidra til å gi meg en helhetlig forståelse og bedre svar på problemstillingen min. Dette er fordi kvalitativ observasjon er mer prosessorientert.

Prossessorientert vil si å studere prosessen som en person som selv befinner seg i. Det vil gi meg en dypere forståelse, når jeg skal observere barna under aktivitetene de får delta i barnehage når de tar i bruk forskjellige type materialer.

I tillegg til det vil det gi meg informasjon om hvordan pedagogiske ledere jobber med de forskjellige aktivitetene, og om sanseerfaringene og opplevelsene står i fokus. Observasjon vil være med på å kunne bekrefte eller avkrefte om det de sier og gjør, samstemmer med det de har sagt at de gjør. Det man gjør, dagen eller kvelden før for å forberede seg til slike observasjoner er viktig. Da vi bruker oss selv til å innhente data og alle sansene må skjerpes, eller må være skjerpet.

Deltagende observasjon vil hjelpe meg å få et enda bedre innblikk på barnas opplevelser under aktivitetene som introduseres for dem. Her er det viktig at vi som observatører ikke blir for engasjerte slik at man kan stå i fare at barna endrer atferd på grunn av oss. Det kan bli for

forstyrrende, og i verste fall, kan noen av barna føle at situasjonen blir unaturlig slik at observasjonen ikke kan brukes i forskningen.

3.3 Kvalitativt intervju

Under et kvalitativt intervju vil jeg kunne få en skildring av intervjuobjektets livsverden. Det vil si jeg vil få et innblikk i hvordan hun eller han ser, forstår og opplever omverden.

Dette mener jeg vil hjelpe meg med å besvare problemstillingen min. Det vil gi meg et innblikk om intervjuobjektets mening om de pedagogiske valgene som de bruker i barnehagen. På denne måten mener jeg at jeg vil ende opp med å få et helhetlig bilde og ikke bare deler av det.

Om de er med på å åpne for at barna får skal få en erfarings basert opplevelse og få aktivert alle sansene. Eller er det slikt at de kun er fokusert på å ha slike aktiviteter, da det er forventet at de skal ha det.

Instrumentet som brukes for å innhente observasjoner, er oss selv. Det er meget viktig at alle våre sanser er skjerpet og på plass, for å kunne fordøye svarene til å lage spillrom for tilleggsspørsmål som kan oppstå under en slik samtale ((Dalland, 2017, s.64).

Det er derfor viktig at de som skal observere tar forhåndsregler for at observasjonen skal bli bra gjennomført, som for eksempel nok søvn kvelden før, og i denne casen vil det også trenge skrivesaker tilgjengelig for å få det ned nøyaktig ned, da lyd- og videooptaker ikke skal brukes.

Det er intervjueren og den som blir intervjuet som sammen produserer kunnskapen. Det krever at man har stor respekt og empati for hverandre samtidig som man bruker menneskelige og faglige ressurser (Dalland, 2017, s.63).

3.4 Etikk

Når man jobber med slike typer oppgave der man er avhengig av input fra andre mennesker, er personvernet meget viktig å opprettholde. «Personvern handler om retten til et privatliv og retten til å bestemme over egne personopplysninger» (datatilsynet, 2019). Dermed vil det bli etiske utfordringer under denne bacheloroppgaven.

Situasjoner som jeg må ta stilling til kan f.eks. være noen viktige valg med tanke på de som skal bli observert og intervjuet. Jeg må ha samtykke fra deltakerne, der de er informert om hva dette skal brukes til, hvem som skal bruke det og hvordan, og ikke minst hvordan opplysningene skal oppbevares. Det er viktig å ivareta personvernet til individene som har

meldt interesse for å delta i dette prosjektet. De skal ikke oppleve ulemper eller belastninger på grunn av deltakelsen, og ikke minst må taushetsplikten min jeg opprettholdes under denne prosessen. Jeg skal blant annet opprettholde anonymiteten til deltakere. Det vil bli brukt fiktive navn om det blir nødvendig. Det er også viktig at det ikke er mulig å gjenkjenne hvor vedkommende arbeider. På grunnlag disse valgene jeg har tatt er det ikke nødvendig å melde dette prosjektet inn til NSD (Dalland, 2017, s.236).

3.5 Kvalitetssikring av metode

Ved å bruke de metodene jeg har valgt ut vil jeg måtte lite på sansene mine. Det er viktig at man forbereder seg mentalt da det kan være lett å bli distraheret. Man må være opplagt og mentalt klar over situasjoner som kan oppstå som kan være en distraksjon. Ved hjelp av intervjuene sikrer jeg mine funn under observasjonene og deltakende observasjon (Dalland, 2017, s.115). Jeg vil også kunne få en nyansert beskrivelse av situasjonen som jeg selv har observert. Min tolking av hva som blir sagt vil være med på å kvalitetssikre intervjuet. Det er meget viktig at jeg har utfyllende spørsmål for at hendelsen skal bli dekkende og for at alle nyansene kommer fram (Dalland, 2017, s.68).

3.6 Hvordan ble intervjuguiden formet og hvorfor

Spørsmålene jeg har valgt i intervjuguiden er åpne spørsmål. Ved bruk av åpne spørsmål er det lettere å få mer utfyllende svar. Dette vil gjøre at man vil kunne få informasjonen man er ute etter (Fossbråten, 2017). Samtidig som de er skrevet i en deskriptiv form, dette er fordi jeg vil få frem hvordan ting er i denne barnehagen (Stoltenberg, 2018).

Resultatene i dette prosjektet kan være mangelfull da spørsmålene mine er så spisset som jeg i utgangspunktet hadde tenkt. De virker litt breie slik at det ikke kom så veldig konkrete men kanskje mer generelle svar.

Alle som er med på intervjuet vil få de samme spørsmålene. På denne måten vil jeg kunne ha empiri som kan sammenlignes og kan gi meg et innblikk om hvordan de jobber i denne barnehagen i tillegg til hovedformålet mitt er med denne oppgaven.

Jeg har valgt spørsmålene som får frem tankene deres om barns medvirkning, hvor bevisst er de ovenfor læringsprosesser som kan oppstå, er sanseerfaringen viktig for dem og hvorfor?

3.7 Forberedelse av intervjuet og gjennomføring

Valg av intervjupersoner ble gjort via styrer i barnehagen. Intervjuet vil gjennomføres i barnehagens lokaler rett etter aktiviteten som blir gjennomført.

Under gjennomføring vil jeg ha litt løsprat for så å informere intervjuobjektet om temaet, hva dette skal brukes til og informasjon om at alt som blir sagt her blir anonymisert og taushetsplikten. På denne måten vil intervjuobjektet få innsikt i hvordan personvernet blir ivaretatt i dette arbeidet. Intervjuobjektet vil da gå gjennom samtykkeskjemaet og velge om hun/han vil signere det eller ikke.

Grunnet omstendighetene som vi opplever nå på grunn av Corona pandemien, vil det ikke være mulig å få gjennomført observasjonsdelen. Jeg vil kunne utføre intervjudelen ved å sende spørsmålene på e-post til personene som har sagt ja til å delta i dette prosjektet. De vil også få tilsendt samtykkeskjemaet som de skal lese, skrive under på og sende det tilbake. Jeg vil deretter se over svarene og få det inn i denne oppgaven.

3.8 intervjuguiden

1. Er estetisk arbeid viktig i barnehagehverdagen der du jobber eller har jobbet?
2. Hvordan tenker du at denne opplevelsen er for barna? Gi noen konkrete beskrivelser av observasjoner du har gjort under slike aktiviteter.
3. Hva er viktig for deg at barna får oppleve under slike aktiviteter?
4. Hva tenker du barn lærer av estetisk arbeid og den prosessen som oppstår under en slik aktivitet? Begrunn dypere om hvorfor.
5. Er sanseerfaringer viktige? Og hvorfor?
6. Hvilken type aktivitet kan gi barna sanseerfaringer? Gi minimum 4 eksempler og begrunn hvorfor.
7. Hvordan kan tilgjengeligheten av diverse materiale stimulere barna til å medvirke under estetiske aktiviteter?
8. Hva tenker du barna lærer av dette?

9. Hvordan tenker du at barna kan medvirke under slike aktiviteter?
10. Har du noen konkrete eksempler hvor du opplever barn er medvirkende under estetiske aktiviteter. Og hvordan formidler barn egne forslag og ideer under slike aktiviteter?
11. Hvordan kan pedagogen integrere og bruke barns ideer, slik at barna opplever seg selv som medvirkende? Konkrete eksempler

4.0 Empiriske funn

4.1 Spørsmål og kort sammendrag av svar fra intervju objektene

1. *Er estetisk arbeid viktig i barnehagehverdagen der du jobber eller har jobbet?*
Samtlige svar fremhever at estetisk arbeid har en sentral plass i barnehagens hverdag. Mindre enn halvparten av intervjuobjektene peker på prosessen som viktigere enn resultatet.
2. *Hvordan tenker du at denne opplevelsen er for barna? Gi noen konkrete beskrivelser av observasjoner du har gjort under slike aktiviteter.*
Svarene fremhever 3 viktige områder hvor barna kan utfolde seg via bruk av estetisk arbeid: fantasi, språk og utforskningslyst.
3. *Hva er viktig for deg at barna får oppleve under slike aktiviteter?*
Det er enighet om at opplevelsen av mestring kommer først, så trygghet og felleskap som viktige kriterier.
4. *Hva tenker du barn lærer av estetisk arbeid og den prosessen som oppstår under en slik aktivitet? Begrunn dypere om hvorfor.*
Det er enighet om at barna tilegner seg kunnskap under slike estetiske aktiviteter, men det er litt uklart hvilken kunnskap. Den ene peker på dette med læring om hvordan en kan finne roen. Dette er et konkret forslag om hvilken kunnskap barnet kan erverve

via aktivitetene. Et annet konkret eksempel på kunnskap er det å se mulighetene/kreativitet (en oppvaskkost kan bli til en malepense).

5. *Er sanseerfaringer viktige? Og hvorfor?*

Her var det korte og greie svar der alle svarte at sanseerfaring er viktig for dem. To av dem svarte også at dette er viktig slik at barna får bli kjent med verden og omgivelsene rundt seg.

6. *Hvilken type aktivitet kan gi barna sanseerfaringer? Gi minimum 4 eksempler og begrunn hvorfor.*

På dette svaret responderte de ganske likt. Her ble det nevnt forskjellige aktiviteter som er med på å aktivere sansene til barna, men som samtidig er med på å øke barns kreativitet og fantasi. Dette kan bidra med at de også lærer ny praktisk kunnskap, som hva fargene heter og hvordan de ser ut og ikke bare hvordan det kjennes ut og lukter. Eksempler på slike aktiviteter er følgende: Baking, lek med såpebobler, prøvesmake forskjellige frukt, ta på sanseposer med forskjellig innhold.

7. *Hvordan kan tilgjengeligheten av diverse materialer stimulere barna til å medvirke under estetiske aktiviteter?*

Det er enighet om at tilgjengelighet av materiale vil påvirke barns medvirkning. En presiserer at tilgjengelighet betyr at ting skal være i barnas høyde.

8. *Hva tenker du barna lærer av dette?*

Mestring og selvstendighet er det som går igjen hos alle.

9. *Hvordan tenker du at barna kan medvirke under slike aktiviteter?*

Her peker svarene på at barnas medvirkning er avhengig av de voksnes evne til å være observante mot barna og barnas kroppsspråk, samt kunne føre en dialog med dem underveis i aktivitetene.

10. *Har du noen konkrete eksempler hvor du opplever barn er medvirkende under estetiske aktiviteter. Og hvordan formidler barn egne forslag og ideer under slike aktiviteter?*

Svarene jeg fikk på dette spørsmålet samsvarer i stor grad med svarene på spørsmålet over. De nevnte både bruk av det verbale språket og det non verbale språket. I tillegg til dette ble det nevnt at barna kan videreformidle sin oppfatning ved å uttrykke seg med objektene som barna tar i bruk der og da.

11. Hvordan kan pedagogen integrere og bruke barns ideer, slik at barna opplever seg selv som medvirkende? Konkrete eksempler

Svarene deres på dette spørsmålet viser igjen en enighet om at den voksne bør være lyttende, åpen og observant. Tilgjengelighet av voksne under aktivitetene blir utpekt som vesentlig. Men det er den voksnes evne til å lytte og være åpen og observant som er avgjørende for barns medvirkning etter pedagogens mening.

5.0 Drøfting

Her vil jeg drøfte det empiriske funnet. Drøftingen er basert på teorier jeg har tatt med under hoveddelen og i tillegg til egne refleksjoner av erfaringer jeg har fått under praksis. Samtidig vil rammeplanen for barnehagene bli brukt for å se hvilket krav den har til personalet i barnehagen.

5.1 Drøfting av empiri

Etter å ha gått gjennom empirien har jeg fått bekreftet en del viktige punkter. Dette har gitt meg ett innblikk i intervjuobjektene tanker om barns medvirkning og barns 100 språk. Jeg har også fått kjennskap til tankene og holdningene deres om barnesyn, læring, estetisk arbeid og sanseerfaring. Her vil jeg presenterer spørsmålene og et kort sammendrag av besvarelsen som er blitt gitt fra intervjuobjektene mine.

5.2 Medvirkning og barns 100 språk

Under analysen viser intervjuobjektene at de har forståelse og er bevisst på hvordan barn kommuniserer. De er bevisste på både det verbale og non verbale språket, dette fikk de fram på måten de ordla seg på i svarene sine. Besvarelsene gir også inntrykk av at de har en del førstehåndserfaring på hvordan barn reagerer på opplevelsen av skapende prosesser og estetisk arbeid. De empiriske funnene viser at personalet tar seg tid til å observere barna for å kunne tolke og forstå dem bedre. Dermed vil de få med seg det barna uttrykker når de deltar i de forskjellige aktivitetene. Personalet vil da lettere kunne integrere det i aktivitetene som blir

planlagt i barnehagen. Slik vil barna kunne være med på å medvirke i barnehagehverdagen sin. Denne måten å være oppmerksom på forteller at intervju objektene jobber aktiv med lyttende pedagogikk. Det å observere og lytte slik, krever at sansene til de voksne må være aktive og at de er på med hele seg. Det betyr at alle sansene må være skjerpet og klare til å bli brukt på en dypere måte enn vi vanligvis kanskje pleier å gjøre. Dette vil hjelpe til med at vi barnehageansatte kan bli berørt av individene rundt oss og er mer mottakelig til å lytte til kroppen og tankene så vel som ordene (Bakke, Jenssen, & Sæbø, 2011, s.172). Denne tilstedeværelsen er veldig viktig da enkelte småbarn ikke har det verbale språket. De minste vil kunne oppleve å bli frustrerte og ville kunne gi uttrykk om det. Dette er noe som kan medføre at vi voksne kan feiltolke det de uttrykker. Det kan medføre at de muligens blir sett på som vanskelig barn istedenfor at de blir sett som noen som prøver å formidle tankene og meningene sine.

Derfor er min tolking av svarene deres på spørsmålene nr.7, 9, 10 og 11 at intervjuobjektene viser at de er mer åpne og lyttende på en annen måte når de er bevisste på det. De gir uttrykk at det er slik de blir mottakelige for det de ellers ikke hadde fanget opp.

På spørsmålet 10: Hvordan tenker du at barna kan medvirke under slike aktiviteter.

Ordlegger intervjuobjekt C seg slikt: «Eg tenker at det er viktig å vera bevisst på å observere, og lytte til kva som interesserer barna. Og ta utgangspunkt i det. At barnas innspill vert tatt på alvor.» Dette henger i hopp med det jeg har snakket om tidligere, lyttende pedagogikk.

Intervju objekt B svarer følgende «Barna bruker ofte kroppsspråk, lyder og noen dialog for å formidle hva de ønsker. Men de fleste barna medvirker når vi observerer interessene til barnet og har dette som utgangspunkt», Og intervju objekt A sier: «Ved å uttrykke seg muntlig eller ved bruk av kroppsspråk.»

Dette støtter opp det som står i rammeplanen angående barns mangfoldige kommunikasjonskunnskap. Der står det at dette er noe de forventer at barnehageansatte skal kunne observere og forstå. De skal anerkjenne disse kommunikasjonsuttrykkene og sørge for at barna får positive erfaringer med å bruke sine 100 språk (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.19).

Det at barna får oppleve at de blir tatt på alvor og anerkjent på vil bidra at de vil kjenne en tilhørighet til felleskapet som er etablert i avdelingen eller i barnehagen. Noe som igjen vil få de til å ville medvirke mer. De vil føle det lettere å dele sine tanker og meninger med de andre, uansett hvilken alder de er.

Spørsmålet: nr.8 Hvordan kan tilgjengeligheten av diverse materialer stimulere barna til å medvirke under estetiske aktiviteter?

Her svarte de at det er viktig at barna har materiale tilgjengelig. Svarene deres gir uttrykk om at de ser alle måtene barna kan vise hva de er interessert i. Samtidig som de sier at de ikke nødvendigvis er nøye på at barna bruker akkurat de spesifikke materialene som de voksne har tatt fram. Men at det er rom for at barna kan få sitt eget særpreg i produktet som de lager. På denne måten vil de kunne føle ett større eierskap og glede til det de lager i barnehage.

Intervju objekt A svarer: «De vil kunne velge selv hvilket materiale de vil bruke når de f.eks. skal lage et bilde».

Intervju objekt B svarer også i tillegg: «Man skal ha barnets perspektiv i fokus.»

Med barns perspektiv forstår vi vanligvis det slik at aktivitetene skal legges til rette slik at barnet kan bruke materiale som er tilgjengelig utenfra egen utvikling-og mestringsnivå. Da blir resultatet mindre viktig enn prosessen for eksempel. Og de voksnes krav og forventninger til det som skal produseres velges bort til fordel for opplevelsesgleden. Denne tilnæringsmetoden er i sentrum i både Reggio Emilias filosofi og i det konstruktivistiske læringsperspektiv som jeg har nevnt tidligere. Der bygger barnet mer læring på opplevelsen og erfaring i et felleskap, etter eget initiativ.

Intervju objekt C svarer: «Tilgjengeligheta av materialer støtter opp om barnets estetiske uttrykksformer.»

Barns mulighet til å medvirke på denne måten er noe som rammeplanen forventer at vi som jobber i barnehage skal legge til rette for. «Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.21). De legger også vekt at alle barn uansett alder skal tas hensyn til og har rett til å uttrykke seg til personalet i barnehagen. Rammeplanene forventer at personalet i barnehagen skal være såpass lyttende og mottakelig slik som jeg nevnte ovenfor (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.21).

5.3 Barne og læringssyn

Svarene på spørsmål:1,2,3,4,5, 9 og 11 gir uttrykk for at de ser barna som subjekter og ikke objekter som de skal belære men at de voksne skal være der og hjelpe barna med å tilegne seg ny kunnskap som de kan treffe på i en barnehagehverdag. Personalet i barnehagen vil operere som deres støttende stilas, og ser barna som fullverdige individer. På grunnlag av dette vil barna kunne føle seg trygge i det felleskapet som er etablert i avdelingen der barna befinner seg i. Dermed vil barna tørre å utfolde seg mer enn det de muligens hadde gjort om omstendigheten hadde vært annerledes. På grunn av det positive miljøet som de voksne i barnehagen har skapt vil mestringsfølelsen deres blomstre opp.

Svarene deres gir uttrykk for at de synes at estetisk arbeid ikke bare øker den estetiske

kunnskapen til barna. Men at det også bidrar med selvutviklingen til barna ved å gi dem mestringsfølelsen. Barna får utføre disse aktivitetene sammen med andre barn, i ett felleskap. Det bidra at de vil føle en tilhørighet med disse barna og voksne, noe som igjen kan føre at barna blir trygge og selvstendige individer. Pedagogenes åpenhet mot gevinstene av estetisk arbeid med barna, er et steg mot Reggio Emilia sitt filosofiske grunnlag.

Reggio Emilia sier at det å bli et subjektivt menneske aldri er lik for alle barn. Barn får adgang til lærdom på forskjellige måter. Det å se at en sommerfugl har to vinger og to øyner og der de selv kan utforske ved å for eksempel lage sin versjon av en sommerfugl. På denne måten vil de kunne erverve kunnskap på en dypere måte. Det kan også hjelpe de barna som kun lærer ved å oppleve det med kroppen og ikke bare med øynene og ørene. Pedagogenes enighet om at kunnskap oppstår gjennom estetisk aktivitet, henviser i seg selv til den kognitive teorien. Gjennom barnets nysgjerrighetsbehov får de utfolde seg i et positivt miljø. Dette støtter opp forventningene som rammeplanen har fra personalet under slikt arbeid. Måten de jobber med barn gir uttrykk og viser at de voksne anerkjenner barna, forstår og ser verdien av barnas barndom.

De møter barna med respekt som individer og deres måte å oppleve verden på. Samtidig som de gir rom og mulighet for å tilrettelegge for at barn tar til seg ny kunnskap på mangfoldige måter i deres etablerte felleskap. Noe som kan bidra med at barna får oppleve et positivt forhold til seg selv og andres utvikling. Samtidig ser barna hvordan de voksnes empati og forståelse er mot dem og vil kunne videreføre det til seg selv. Disse elementene som de fanger opp er med på å ruste dem til å bli gode medborgere og kunne adaptere seg inn i det demokratiske samfunnet lettere (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11) .

5.4 Estetisk arbeid og prosesser

Intervjuobjektens holdninger om estetisk arbeid og prosessene som kan oppstå kommer fram i svarene på spørsmål nr.1,2, 3, 4,5 og 6.

Intervjuobjekt B svarer på spørsmålet nr.1: estetisk arbeid viktig i barnehagehverdagen der du jobber eller har jobbet?

«Det estetiske arbeidet er både viktig og i kontinuerlig endring og utvikling på min arbeidsplass. Det handler sjeldent om resultatet, men om prosessen.»

Ved å svare slik virker det som de selv har opplevd å få kjenne på denne prosessen enten av å kun se barna i aksjon under slike opplevelser. Eller kanskje vedkommende til og med har fått æren av å bevare minner om egne opplevelser om dette fra barndommen sin.

Uansett forteller dette at de har en forståelse for det som kan oppstå under slikt arbeid, at de tar dette på alvor og ikke skyver det under teppet siden det ikke er noe målbar kunnskap.

På spørsmålet nr.4: Hva tenker du barn lærer av estetisk arbeid og den prosessen som oppstår under en slik aktivitet? Begrunn dypere om hvorfor.

Svarer Intervju objekt C: «Barna lærer med heile kroppen. Korleis barna sanser og eksperimenterer med ulike materialer. Dersom me i personalet ikkje har ein fasit om korleis dei skal gjera det, kan ein sjå at barna viser glede og er fri til å utfolde seg på sine egne premisser. Dette står i sterk kontrast til meir voksenstyrte aktiviteter.»

Mens intervju objekt A svarer: «Jeg tenker de lærer å finne ro i kroppen, at de lærer å sitte lenge med en aktivitet som er med på å øke konsentrasjonen dere. De får fin justere finmotorikken sin., De lærer å føle glede, bruke fantasien sin mer, kjenne på spenning og stolthet.»

De gir uttrykk via svarene sine at de ser hvor mye læring som generelt oppstår når man jobber med estetiske aktiviteter. Det er ikke bare taktilt læring som oppstår men også kroppslig beherskelse samtidig som de ser og forstår at læring kan gå begge veier. Ikke bare barna som lærer under slike aktiviteter men at de voksne også får læring av hvordan barna griper fatt i elementene og objektene som de blir gitt.

Svarene til disse intervjuobjektene er reflekterte og viser at de er opptatt av å sette seg inn barnas ståsted og ikke bare observere fra sitt eget ståsted. Dette vil igjen medføre at barna og personalet vil kunne undre seg på samme nivå som igjen vil være med på å få barna til å ville utforske uten hemninger.

Samtidig bekrefter dette også det de kjenner til flytsonen som barna kan oppleve under slike aktiviteter. Opplevelsen som barna får ved å for eksempel se hvordan et objekt kan forandres til noe annet. Som et papir som er flatt, kan bli til et papirfly som er tredimensjonalt. Dette er en prosess som kan oppstå samtidig som de befinner seg i den proksimale sonen, det er sonen der vi som mennesker kan oppnå utvikling og læring (Lillemyr, 2011, s.128).

Intervjuobjektene i dette prosjektet holder til kravene som styringsdokumentene sier at de skal. Slik som for eksempel: barnehagen skal gi barna muligheter til å oppleve estetiske erfaringer med kunst, kultur på forskjellige måter. Og at de får oppleve dette under forskjellige rammer, organisert og uorganisert aktivitet som bidrar til utvikling og progresjon. De skal stimulere barna til å undres, undersøke og eksperimentere mer, samtidig som nysgjerrigheten deres vokser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.32).

6.0 Avslutting

I denne oppgaven ville jeg finne ut om barns medvirkning og barnas opplevelse under estetisk arbeid er i fokus i barnehagehverdagen.

Teorien som jeg har brukt i denne oppgaven har vært med å fremheve prosessene som barn går gjennom under en helhetlig læring, medvirkning under estetiske arbeid. Det er blitt med på å beskrive den komplekse utviklingen som barn og generelt alle vi mennesker har gått og går gjennom.

Under analysen av empiri viser deltakerne i dette prosjektet forståelse rundt barns komplekse utvikling. Dette innebærer både den kognitive og fysiske utviklingen som oppstår under barnehageårene deres. I tillegg fremhever de hvor mye rom de gir barna til å kunne oppleve et helhetlig læringsmiljø. Det belyser at de ser på læring som kompleks, der det er viktig at personalet får nok tid med barna for at de skal kunne oppnå sitt potensiale.

Intervjuobjektene som deltok i dette prosjektet, er med på å presisere hvordan barna får medvirke i barnehagen. De gir klart uttrykk for at barns medvirkning er en av de viktige oppgavene barnehagen har. Slik vil barn kunne utvikle seg til selvstendige fungerende individer som er klar til å være en aktiv deltaker i vår demokratiske samfunn.

Opgaven har gitt meg innsikt i hvor viktig kompetansen til barnehageansatte er, og at de har en allsidig kunnskap. Dette setter lys på hvor betydningsfullt det er at barnehagen er en lærende organisasjon som stadig tilegner seg kunnskap og holder seg oppdatert med endringer i omgivelsene sine.

Under drøfting så fanger jeg også opp en essens om at det kan være lurt at barnehageansatte selv får utforske mer om estetisk arbeid og generelt med kunst, kultur og kreativitet. Dette vil få dem til å se mulighetene med å jobbe mer tverrfaglig med alle syv fagområdene som står i rammeplanen for barnehagen. Ikke nødvendigvis resultatet av prosjektene som blir vektlagt, men prosessene og utviklingene som barn opplever under prosjektene som blir satt i fokus.

7.0 Litteraturliste:

- Askland, L., & Sataøen, S. O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bakke, K., Jenssen, C., & Sæbø, A. B. (2011). *Kunst, kultur og kreativitet kunstfaglig arbeid i barnehagen*. Bergen: Fagbokforl.
- Barsotti, A. (1998). *Skapende kommunikasjon i Reggio Emilia*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Datatilsynet. (2019, juli 17). Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/hva-er-personvern/>
- Fossbråten, L. (2017, mars 4). NdlA. Hentet fra <https://ndla.no/nb/subjects/subject:4/topic:1:173324/topic:1:179518/resource:1:62422>
- Fredriksen, B. C. (2013). *Begripe med kroppen barns erfaringer som grunnlag for all læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hogsnes, H. D., Angell, M.-L., & Nordtømme, S. (2010). *Barnehagens læringsliv*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen innhold og oppgaver: Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 24. april 2017 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) § 2 syvende ledd*. Oslo: PEDLEX.
- Lillemyr, O. F. (2011). *Lek på alvor barn og lek—En spennende utfordring!* Oslo: Universitetsforlaget.
- Olsholt, Ø., & Schjelderup, A. B. (2013). *Filosofi og etikk i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Steffensen, John. (2016, oktober 2). Fantasi er viktigere enn kunnskap, skrev Albert Einstein. Men hvem tok lærdom av det...? Hentet fra <https://johnsteffensen.no/aktuelt/2016/10/fantasi-er-viktigere-enn-kunnskap-skrev-albert-einstein-men-hvem-tok-laerdom-av-det/>
- Stoltenberg, C. (2018, oktober 18). Store norske leksikon. Hentet fra <https://snl.no/deskriptiv>
- Vecchi, V., & Støyva, L. H. (2012). *Blå blomster, bitre blader kunst og kreativitet i Reggio Emilia*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Waterhouse, A.-H. L. (2013). *I materialenes verden perspektiver og praksis i barnehagens kunstneriske virksomhet*. Bergen: Fagbokforlaget.